

T.C.
ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

Sayı :30824082-610 - 4355289
Konu :Yazılı Soru Önergeleri

16 Ağustos 2022

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Milletvekillerimiz tarafından şahsıma yöneltilen ve ilişik listede; TBMM Esas numaraları ve konuları belirtilen yazılı soru önergeleri incelenmiş olup, söz konusu önergelerde yer alan hususlara ilişkin cevaplarımız ekte sunulmuştur.

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

Murat KURUM
Bakan

EK:

- Liste (5 Adet, 8 Sayfa)
- Cevap Yazısı (86 Adet, 204 Sayfa)

AYDIN MİLLETVEKİLİ
SAYIN AYDIN ADNAN SEZGİN'İN
TBMM 7/67659 ESAS SAYILI
YAZILI SORU ÖNERGESİNE
İLİŞKİN SORULAR VE CEVABI

SORULAR

21 Haziran 2022 tarihinde Erzincan'ın İliç ilçesindeki maden işletmesinde siyanürün boruların patlaması sonucunda büyük miktarda siyanürlü sıvı atığın çevreye yayıldığı bilinmektedir. Yaklaşık 20 ton siyanürlü su, sülfürik asit ve kimyasal madde Fırat Nehri'ne karışarak İliç Barajı'na ulaşmıştır. Çevre denetim ekiplerinin incelemesinde, boru hattından kaynaklanan sızıntının tesis sınırlarının dışına taşıdığı tespit edilmiş, maden işletmesinin faaliyeti durdurularak idari para cezası verilmiştir.

Bakanlığınız tarafından yapılan açıklamada, boru hattından kaynaklanan sızıntının tesis sınırlarının dışına taşarak eğimli arazide aktığı, alt kotta bulunan dere yatağında mevsim itibarıyla herhangi bir su akışı bulunmadığı, dolayısıyla kuru dere yatağına ulaşan kirlilik olmadığının tespit edildiği belirtilmiştir. Madeni işleten firma da siyanür sızıntısını doğrulamış, sızan sıvı içerisinde 8 kg civarında siyanür bulunduğunu belirtmiştir.

Ülkemiz maden çeşitliliği bakımından zengindir. Dünyada keşfedilmiş endüstriyel hammadde rezervinin %2,5'i, kömür rezervlerinin %1'i, jeotermal potansiyelinin % 0,8'i ve metalik maden rezervlerinin %0,4'ü Ülkemizde bulunmaktadır. Ancak bu kaynakların ekonomiye kazandırılmasına yönelik yatırımlar ve kullanılan yöntemler üzerindeki denetimlerin yetersizliği nedeniyle çevreye ve insan sağlığına, telafisi mümkün olmayan zararlar verilmektedir. İliç'deki siyanür faciası da bu denetimsizliğin bir neticesidir.

Bu çerçevede;

- 1) Siyanürlü boruların patlaması sonucu meydana gelen toprak ve su kirliliğine yönelik olarak anında ve gerekli müdahaleler yapılmış mıdır?
- 2) Felaketin yaşandığı alanda bulunan yeraltı suları da siyanürlü atıklardan etkilenmiş midir? Atığın yeraltı suları vasıtasıyla içme ve kullanma suyuna karışmaması için ne gibi tedbirler alınmaktadır?
- 3) Boru hattından sızan sıvının miktarı ve içerisindeki siyanür miktarı hangi yöntemle belirlenmiştir?
- 4) Felakete sebep olan maden işletmesine yönelik denetimler, en sön ne zaman gerçekleştirilmiştir?
- 5) Maden işletmesinde bugüne kadar yapılan denetimlerden ne gibi sonuçlar elde edilmiştir?
- 6) Denetimler yapılmasına rağmen mevcut riskler tespit edilerek facianın önlenmesine yönelik tedbirler neden alınmamıştır?
- 7) Siyanürlü solüsyonun biriktirildiği atık toplama alanının zemini, zemin geçirimsizliği vb. açılardan mevzuat şartlarına göre tasarlanmış mıdır?
- 8) Felaketin yaşandığı bölgede yaşayan insanların maruz kalabileceği sağlık riskleri ile ilgili ne gibi tedbirler alınacaktır?
- 9) Çevreye ve doğaya verilen zararların önlenmesine yönelik iyileştirme çalışmaları kapsamında, Bakanlığınız ve maden işletmesi tarafından hangi yöntemler uygulanacaktır?
- 10) Maden işletmesine verilen 16 milyon 441 bin lira tutarındaki cezanın, yaşanan facianın neden olacağı çevresel ve sıhhi zararları telafi edebileceğini düşünüyor musunuz?
- 11) Diğer benzer işletmelerde de bu tür kazaların yaşanmaması için yeni tedbirler tasarlanmakta mıdır?

CEVAP

Erzincan İli, İliç İlçesi, Çöpler Köyü Mevkiinde Anagold Madencilik tarafından işletilmekte olan maden sahasında; açık ocak madencilik metoduyla çıkartılan kompleks cevher, yığın lici

yöntemiyle, yığın liç ile işlenemeyen oksitli cevher dışındaki sülfür oranı yüksek cevher tank liç yöntemi ile işlenmektedir. Tesise ilişkin Bakanlığımız tarafından verilen; 16 Nisan 2008, 24 Aralık 2014 ve 07 Ekim 2021 tarihli ÇED Kararları bulunmaktadır. Maden sahasında faaliyet sırasında izlenecek tüm parametreler, izleme sıklıkları ve alınacak tüm önlemler; ÇED Süreci ile Çevre İzin ve Lisans Sürecinde belirlenmiş olup, Bakanlığımızca takip edilmekte ve değerlendirilmektedir. Bu doğrultuda, tesiste her ay 19 adet yeraltı, kaynak, su deposu ve çeşmeden, 8 adet yüzey suyu noktasından 1 adet yeraltı suyundan ve 1 adette yüzey suyundan olmak üzere gerekli örnekler alınmakta ve çevresel açıdan izlenmektedir. Alanda sızdırmazlığa ilişkin gerekli tedbirlerin alındığı tespit edildikten sonra atık depolama izni verilmiştir.

Söz konusu tesiste 2015 yılından bugüne kadar 111 adet çevre denetimi yapılmış olup, Bakanlığımızca yapılan denetimler neticesinde Çevre Kanununun 20 nci Maddesinin (b) bendi kapsamında tesise 131.516 TL, cevher sahasına ait boru hatlarındaki arıza sonucu meydana geldiği beyan edilen çevre kirliliğine istinaden ise aynı Maddenin (v) bendi kapsamında 16 Milyon 441 Bin 440 TL para cezası uygulanmış ve Kanunun 15 inci Maddesi gereğince de ilave çevresel iyileştirme çalışmaları tamamlanıncaya kadar Faaliyetin Durdurulması kararı alınmıştır. Bununla beraber, 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun ilgili maddeleri uyarınca da Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından gerekli tahkikat yapılmak üzere suç duyurusunda bulunulmuştur.

Denetimler esnasında Bakanlığımızca yetkilendirilmiş Çevre Laboratuvarı tarafından analizlerin yapılması amacıyla Bakanlığımız gözetiminde gerekli numuneler alınmıştır. Söz konusu numune sonuçları 08/06/2010 tarihli ve 27605 sayılı Resmî Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren Toprak Kirliliğinin Kontrolü ve Noktasal Kaynaklı Kirlenmiş Sahalara Dair Yönetmelik kapsamında incelenmiş olup, insan ve çevre sağlığı açısından herhangi bir risk bulunmadığı tespit edilmiştir. Anılan Yönetmeliğin 19 uncu Maddesi çerçevesinde sahanın nihai durumunu belirlemek amacıyla Kirlenmiş Saha Değerlendirme ve İzleme Komisyonu'nun kurulması, sahanın en düşük kotundan yüzey altı toprak numunesi alınması ve son durumuna ilişkin gerekli tespitin ve takibin yapılması amacıyla Erzincan Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğümüz talimatlandırılmıştır.

Diğer taraftan; Bakanlığımızca yapılan denetimler neticesinde, tesisin yığın liç doğu alanındaki taşma olan bölümde eski deforme malzemenin alandan kaldırıldığı, jeosentetik kil astar ve jeomembran malzemelerin serim işlemlerinin tamamlandığı; yığın liç batı alanındaki çalışmalara yönelik ise, deforme olan malzemenin toplanmasına ve yüzey suyu toplama havuzu inşaatı ve diğer proses kontrol, rehabilitasyon ve otomasyon, iyileştirme ve bakım onarım çalışmalarına devam edildiği tespit edilmiş olup, Bakanlığımızca sürece ilişkin değerlendirme ve takip işlemleri titizlikle sürdürülmektedir.